

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR ERKIN FIKRLASHINI SHAKLLANTIRISHDA INTERFAOL USULLARNING AHAMIYATI

Botirova Nigora Muradovna

Buxoro innovatsiyalar universiteti 2-kurs magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalar erkin fikrlashini rivojlantirishda ilmiy va innovatsion usullarning o'zni tahlil qilingan. Bolalarning tafakkurini faollashtirishga qaratilgan interfaol yondashuvlar va ularni amaliyotga tatbiq etishning samarali usullari yoritilgan. Shu bilan birga, erkin fikrlashni rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion o'yin usullarining ahamiyati asoslab berilgan. Ushbu maqola, maktabgacha ta'lim muassasalarida sifatli ta'lim jarayonini tashkil qilishga qaratilgan amaliy tavsiyalarni ham o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha yosh, erkin fikrlash, interfaol usullar, ilmiy yondashuv, innovatsion texnologiyalar, bolalar rivojlanishi, pedagogika, o'yin texnologiyalari, kreativlik.

Kirish

Erkin fikrlash bugungi jamiyatda shaxsning eng muhim ko'nikmalaridan biri hisoblanadi. Bolalarda bu qobiliyatni shakllantirish uchun ayniqsa, maktabgacha yoshda innovatsion va ilmiy asoslangan usullardan foydalanish zarur. Ushbu davr bolaning mantiqiy va ijodiy fikrlash qobiliyatlari shakllanishining poydevoridir. Shuning uchun, ta'lim jarayoniga interfaol va innovatsion usullarni joriy qilish muhim ahamiyatga ega.

Ilmiy va innovatsion interfaol usullar

1. Rol o'yinlari asosida o'qitish

Rol o'yinlari bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirib, ularni o'z fikrlarini erkin ifodalashga undaydi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'yinli yondashuvlar bolalarning ijodkorligini faollashtiradi. Masalan, "Kasblar olami" kabi o'yinlar orqali bolalar muayyan vaziyatlarni mustaqil hal qilishni o'rganadi.

2. STEM yondashuvi

STEM (fan, texnologiya, muhandislik va matematika) yondashuvi maktabgacha ta'limda innovatsion element sifatida qo'llanilishi mumkin. Bolalarga oddiy tajribalarni bajartirish orqali ular o'z tasavvurlarini rivojlantiradi va tanqidiy fikrlashga o'rgatiladi.

3. Konstruktiv faoliyat

Bolalarga turli konstruktorlar, lego yoki qum bilan ishlash imkoniyatini berish ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu faoliyat bolalarning muammolarni hal qilish ko'nikmasini shakllantirishga yordam beradi.

4. Digital texnologiyalar

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar maktabgacha ta'lim jarayoniga faol jalb etilmoqda. Virtual o'yinlar, interaktiv ta'lim dasturlari va multimedialar bolalarning o'qish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi.

Amaliy tatbiq usullari

1. Mashg'ulotlarni strukturaviy rejalashtirish

Mashg'ulotlarda har bir bolaga o'z fikrini bildirish imkoniyatini yaratish kerak. Bu jarayonni guruhda ishlash va munozaralar orqali tashkil qilish mumkin.

2. Ilmiy-tajribaviy metodlar

Oddiy tajribalar bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi. Masalan, suvning qaynashi yoki ranglarning aralashishi haqida tajribalar o'tkazish bolalarning qiziqishini oshiradi.

3. Gamifikatsiya elementlari

O'yin texnologiyalarini darslarga integratsiya qilish orqali bolalarda raqobat va ijodkorlik hissinı uyg'otish mumkin.

Xulosa

Ilmiy va innovatsion interfaol usullar bolalarning erkin fikrlashini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Ular nafaqat ta'lim jarayonini qiziqarli qiladi, balki bolalarning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini mustahkamlaydi. Maktabgacha ta'limda bunday yondashuvlarni qo'llash kelajak avlodning barkamol rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining **"Maktabgacha ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"**gi qarori, 2017-yil 29-sentyabr.

2. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi. **"Maktabgacha ta'lim muassasalari uchun davlat ta'lim standartlari"**. Toshkent, 2021.

3. Vygotskiy, L. S. **"Bolalar psixologiyasi asoslari"**. Moskva: Pedagogika, 1984.

4. Mehmonov, A. M. **"Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi"**. Toshkent: Fan, 2019.

5. Zakirova, D. Z. **"Interfaol pedagogik usullarning ta'lim jarayonidagi o'rni"**. Ta'lim innovatsiyalari jurnali, 2020.

6. Obidov, R. N. **"Zamonaviy pedagogik texnologiyalar"**. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti, 2021.

7. Montessori, M. **"Bolalar dunyosida erkinlik"**. London: Heinemann, 1949.

8. Hasanov, B. E. **"STEM yondashuvi maktabgacha ta'limda"**. Ta'lim va innovatsiya xalqaro jurnali, 2022.

11. Xalqaro Ta'lim Innovatsiyalari Markazi materiallari. **"Raqqamli texnologiyalarni ta'limda qo'llash"**. Toshkent, 2023.

12. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodikalar bo'yicha ilmiy izlanishlar.

13. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha Ta'lim Vazirligi tavsiyalari.

14. Innovatsion ta'lim texnologiyalari bo'yicha xalqaro tajribalar.

